

Kautz Gyula.

Valami sajátságos ize van eunek a fogalomnak: bankdirektor. A publikum egy eleven pénzeszságot lát maga előtt, a mikor e szót hallja; pénzeszságot, duzzadt, kerek fejjel; apró tánczó szürke szemekkel, kővér kezekkel, melyek minduntalan a zsebekben vesznek el; azonfelül pedig nehéz, ormótlan nagy aranylánczcal, mely keresztül huzódik az egész mellen és rémes sejtelmeket ébreszt ama bizonyos borju felől, a mely előtt a zsidók annak idején a pusztában tánczoltak vala. Végezetül pedig az egész alak valami sunyi hepcziáskodással, törleszkedő döllyffel leöntve áll a publikum szeme előtt.

Az osztrák-magyar bankgouverneurjéhez a közönség fantáziájában semmi sincsen hozzáragadva ebből a sajátságos vert-arany glóriából. Az magas hivatalnok, a kinek nincs szüksége az aranylánczra, se törleszkedésre, se a döllyfre.

Mert ő a pénz ura. Ő az ura és parancsolója ötödfélszáz millió forint hitelnek. Egy kis rosszindulat az ő részén és nagyon is törpe figurává lesz az aranylánczos direktor ur; egy jóakaró mosoly és az ország első czégei között áll az a kereskedő, a kit e mosoly kitüntetett; egy kis ballépés és meg van zavarva az ország egész pénzrendszere.

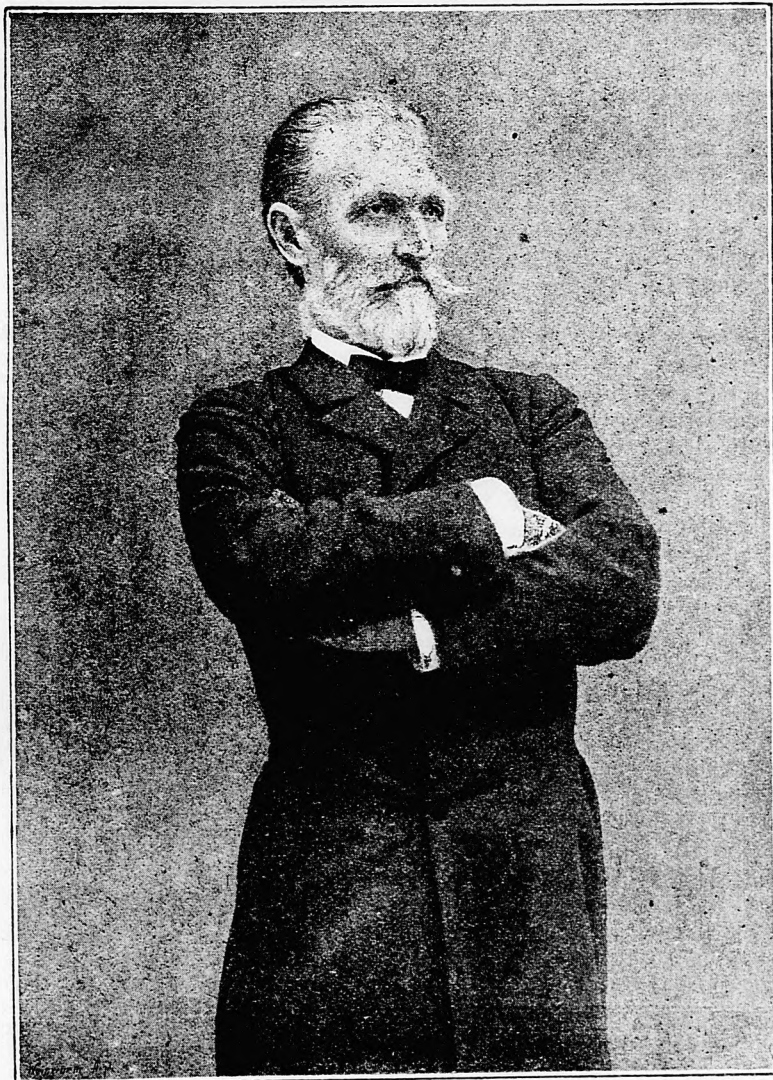
Ő a középpontja az egész gazdasági életnek; az ő csöndes kezének erejét megérzi mindenki. Ha helytelenül kezeli a bankóprést és kellenél, a szükségesnél, a megengedettnél több papírt bocsát forgalomba: előáll az agio a maga bajaival; ha nagyon is megszorítja e gép működését, előáll a gazdasági élet vérszegénysége és a drágaság, ismét más bajokkal.

De nemesak azért van ő neki nagy sulya, nagy hatalma, nagy felelőssége. Valami sajátságos helyzete van a jegybanknak a mi gazdasági életünkben, a melyet még nem méltattak eléggé.

A szegény gazda odaadja búzáját

egy darab papírosért, a melyre az van rányomtatva, hogy a bank kívánatra köteles azért csengő ércpénzt adni annak, a ki e papírt előmutatja. A sze-

iparos is odaadott reális jószágokat és kapott érte egy ígéretet, a melyet közönséges nyelven bankjegynek neveznek. Odahitelezi mindenét a jegybank-

KAUTZ GYULA.

gény gazda ember odaadja e papírdarabkát a szatócsnak, a kereskedőnek, az iparosnak és kap érte cukrot, ruhát, kaszát. A gazda is, a kereskedő is, az

nak, mert tudja, annak mások is hiteleznek és ő hitelezői jogait bármikor átruházhatja másra és azokat bármikor behajthatja másokon. Ily módon a szegény

ember, a kis emberek nagy tömege adja meg a jegybanknak és az ő kormányzójának a módot arra, hogy az ötödfél millió forint hitel urra lehessen. S mit kap érte a kis ember? Kamatot nem kap, de kapja azt, hogy forgalomban van a pénznek nevezett csereeszközből több is, mint a mennyi az aranyból és ezüstből kifutja. Nem lehetne meg e nélkül a kis ember, de nem lehetne meg a nagy sem. Ez a haszna egyaránt meg van a bankjegy forgalomból mindenkinek s a szegény embernek csakis ez a haszna van.

A bank tehát ily módon megkapja ötödfél millió forint hitelét, a melylyel most már ő rendelkezik; annak adja, a ki neki tetszik. Annak, a kiből föltétlenül megbizhatik.

S bizony ilyenek nincsenek sokan sehoh a világon, nálunk sem. A gazdasági világ arisztokracziája szám szerint még zártabb kasztót képez, mint a gróf és báró urak. Ennek az arisztokracziának adja oda a bank a maga ötödfél millióját, hogy az a gazdasági körforgás útján eljusson mindenüvé, a hol a pénz szükséges a jószágok kicserélésére, szolgáltatások megfizetésére. A bank nem adja ingyen és azok az arisztokraták sem bocsátják ki a kezükből ingyen. Mindegyik megkapja a maga kamatait; a bank azért, hogy elfogadjon a nép és az arisztokraták között a hitel közvetítését; az arisztokraták pedig azért, hogy a néptől elfogadják a hitelt.

Jól közvetíteni ezt azt ötödfél millió forintot, bizony nagy feladat. Ezért tartott oly sokáig, a míg a magyar és az osztrák pénzügyminiszter megtudtak egyezni abban, hogy ki legyen az osztrák-magyar bank gouverneurje. Most még az is nehezítette a választást, hogy a valuta-rendezés küszöbén állunk és ez a nagy pénzügyi reform nagy követelésekkel lép föl a bankkal szemben is: anyagi követelésekkel, de különösen próbára fogja tenni vezetőinek pénzügyi kapacitását.

Kautz Gyula, a most kinevezett bankkormányzó 1829. november 5-én született, Győrött, a hol atyja gyógyszerész volt. A budapesti és lipcsei egyetemet hallgatta és Lipcsében Roschernek, a nagy nemzetgazdasági írónak kedvenz tanítványa volt. Előbb — még nagyon fiatal korában — a pozsonyi jogakadémián tanárkodott, majd a József-műegyetemen, míg végre 1863-ban a budapesti tudomány- és műegyetemen lett a politika- és a nemzetgazdaságtan nyilvános rendes tanára. Az alkotmányos aera kezdetétől 1881-ig képviselő volt, mint a kiegyezés föltétlen híve. 1882-ben nevezték ki az osztrák-magyar bank kormányzójának és a főrendiház reformja alkalmával a főrendiház tagjának.

Kautz Gyula nagy irodalmi tevékenységet is fejtett ki. Írt egy politikai

munkát; nemzetgazdaságtant és pénzügytant, melyben Roschert követi, azonkívül írt egyéb önálló műveket és a hazai revükben számos essay-t. Több munkáját az akadémia is megkoszoruzta, a melynek reudes tagjai közé tartozik az új kormányzó.

Az új gouverneur középtermetű, szikár, igen mozgékony ember. Tanítványai az egyetemen nagyon szeretik lekötözö modoráért és átlátszó előadásaiért. A tudományban az ekletikus rendszer híve, a mi óriási olvasottsága és tudása mellett nem is lehet másképp. A hol általánosan elfogadott tantételt ad elő, ott abszolút bizonyossággal beszél, a hol vitás kérdéstről van szó, ott felsorolja a fölmerült nézeteket, de maga nem dönt se jobbra, se balra, csak nagyritkán s akkor is igen óvatosan. Egyáltalán a megtestesült körültekintésnek lehetne őt mondani.

S ez a tulajdonsága nagy hasznára lesz azon az új, magas polczon, a melyet elfoglalni készül.

Március 15.

Ebredjétek, ti régen álmódók;
Hagyjátok el a sírok éjjelét;
Lássátok itt, miként hevül, lobog,
Egy boldogabb, egy hálás nemzedék.
A rónaság, a halmok és folyók,
A szív és ész, a gondolat s beszéd:
Dicsőítést, magasztalást susog
Szent sirotokra, halhatatlanok!

Soknak, ki azt a kort megalkotá,
Nevét se tudja már a nemzedék;
De él a vér s hevülve foly tovább:
Egyszer, ha még e nép lélekenék!
E nap mutatja: merre és hová;
Gyógyulva látni szép hazánk sebéit!
Emlék legyen nekünk e drága nap,
Jövönk borítja hátha fényre kap!

Volt még nekünk gyászos napunk elég;
Méreg-pohártól voltunk betegek;
Hullott reánk zuhogva kő, szemét,
S vihart jósoltak ádáz fellegek;
Farkas-kölyök reánk veté szemét,
Kész volt a sir, hogy eltemessenek;
S újult erőben élünk és vagyunk!
Ki győz le most, ha ép szívünk s agyunk?

Sok év előtt a guny se fájt talán;
Minden bitang arcunkba köpködött;
Morzsát nyereuk a zsarnok asztalán,
Vergődve lent, élet s halál között;
Felénk rugott önhittén a kaján,
Vigyorgva koldus-életünk fölött:
Ti rége halottak, ott a sirba lent,
Ti hordozátok, éreztétek ezt!

Ebredjétek, ti régen álmódók!
Már int felénk a rég várt győzelem,
Im, szárnyra kél a pusztán a homok;
Vergődik, él, már mozdul a tetem.
Az Isten arca, ime ránk mosolyg,
Jelekbe' szól a földön és égen:
Az öserő, ha meg van: lesz tavasz,
Mely lombokat, virágokat fakaszt.

Nyílt már a lomb: virágba szökken át;
Arany-kalásza várhatunk hamar;
Szívünk nem érzi ős-gyalázatát;
Már lelkesül, már gondol és akar;
Mégmérijük azt, mi kéjt adott, mi fájt;
Már tudjuk azt, hogy itt e föld — magyar;
Hogy érte élni, halni kell, lehet:
S ez istenekhez méltó tisztelet.

Oh, szép e föld! Virága, lombja szép!
Szebb nincs, a merre jár a büszke nap!
S százszor dicsőbb, midőn előnkbe lép
A szív, a szellem és szárnyakra kap,
És megmutatja, hol a tiszta ég,
S rólunk lehull a földi por, iszap:
Minden való megszügyenülve áll
Előtted, eszmény, szárnyas ideál.

Ebredjétek, ti régen álmódók,
Eszményekért, kik sirba mentetek:
A fákljátuz megint kigyult, lobog,
Mosolyganak felénk az istenek;
Együtt legyünk e percze' boldogok,
Szent érzelemmel ülve ünnepet;
S ha tán e fény — lidércz, csak árnyalak,
A ciprusok együtt takarjanak.

Szász Gerő.

A vörös Jula.

— Elbeszélés. —

Eckstein Ernő-től.

A „trónörökös“ nagy szegletszobájában vig mulató társaság gyült össze. Már tizet ütött az óra, midőn a küszöbön beléptem. Elhatározásom ellenére munkám mellett tovább késtem, mint szándékomban volt s ezért általános bizalmatlansági szavazatot adtak. Rudolf azonnal félrevont és mohón sugta fülembe:

— Minden rendben van! A bevezető lépéseket megtettem. A közelebbieket hazamenet fogom veled közölni.

— Hogyan? Te engem titkaidba be akarsz avatni? kérdem egész csodálkozva.

— Nem adtad-e becsületszavadat, hogy hallgatni fogsz?

— Fájdalom! De esküszöm, hogy ugyanezen matematikai pontossággal számíthatok arra, hogy én utálatos teryeid sikerülésére egyetlen ujamat sem mozdítandom.

— Nem is szükséges. Te csak bámuld jártasságomat és diplomáciai tehetségemet. Minden művésznek közönség kell. Légy te az enyém.

— Hát nektek mi beszélni valótok van egymással? kérdi az asztaltól egy dörgő baszus hang.

— Minden kétséget kizárólag újra valami alacsonylelküségéről van szó, — nevetett egy másik.

— Ide helyetekre és gyónjatok! parancsolá az első.

— Bah, ti teljesen tévedésben vagytok! viszonzá Rudolf, közönyös hangon. Mi csupán ügyletekről beszélünk.

— Mit, hogyan, ügyletekről? hangzott egész karban. Te Rudolf, te beszélsz ügyletekről? Ez a legjobb tréfa, mit 14 nap óta szelnek eresztél!

— Én egészen komolyan beszélek.
— Ó komolyan beszél! És szabad tudnunk...?

— Miért ne? Tegnap átvettem az „Irodalmi Családi Lapok“ szerkesztését és... és barátunkkal arról beszéltem, hogy egy mythologiai kérdéssel ő is hozzájáruljon.

Altalános nevetés.

— Tökfejűek vagytok, viszonzá Rudolf méltósággal.

— Nagyon le vagyunk kötelezve, mondá a dörgő baszus. S e miatt vélsz te minket egy mesével boldogítani.

— Félre a tréfával! Olvassátok e levelet. Megakartalak titeket ez üzlettel lepni s ti most ezt az örömet elrontottátok.

Egy darab papírt vont ki zsebéből, melyet egyik barátunk felolvasott.

— Ez minden esetre valónak látszik, mondá — hosszabb szünet után — a dörgő baszus. De az ég nevére, hogy jössz te ehhez; te a legnyugtalanabb lélek a nap alatt, a pihenést nem ismerő kóborló, kit 4 hét ugyanazon helyen meg nem találhat. . .

— Talán egész életemen át bizonytalanná tegyem a spanyol és olasz országutakat? Azon elhatározott szándékkal jöttem haza Németországból, hogy legalább is egy évig békés polgár leszek. A kiadó által meghatározott feltételeket elfogadhatónak találtam, a munka terhe nem látszik épen nyomasztónak, a kritikus csipkedések pedig nekem épen kedves foglalkozásaim. Miért ne mondtam volna tehát igent? Ha nekem az egész multság később nem tetszik, a játékszert bármikor kidobhatom a hajóból. Különbösen is az egy negyed évi felmondást kikötöttem.

— Egy negyed év a te viszonyaidra nézve öröklét — mormogá Fridrik, a dörgő baszus.

— Ez volt a legszélsőbb feltétel, melyre Wendel urat rábírhattam.

— Nos tehát, szerencsét kívánunk — mondák a többiek.

Nekem Rudolf nyilatkozatánál igen meglepett arcot kellett vágnom, mert Fridrik fejcsóválva kiüritvén poharát, fontos arczczal szólt:

— És végre mondd meg nekünk, mi dolgód volt a professzorral. Azon mese, melyet történelmi értekezéséről, vagy miről felhoztál, megbukott. Talán végtére még meg is akarsz házasodni? Miután elhatározta magad, hogy állandó lész, engem e dolog legkevésbé sem lepne meg.

A társaság nevetett. Rudolf láthatólag ostoba arczot vágott.

— Eltaláltam! — kiált Fridrik diadalmas arczczal. — Istenem, ne hagyj el, még is mennyire megváltoznak az idők! Emlékezel még öt év előtt Gebhard oly dühös volt rád. Hogy is hívták csak . . . Eliz vagy . . . nem szebben hangzott. . . Edith, vagy ilyesmi. . . Ti őt úgy quasi kikoczkáztátok és te végre még beszédet is tartottál az örökös asszonyszeretéről, a mi hála Istennek nem stenographiroztatott. . . Tehát te akarsz házasodni?

— Ki mondja azt? — kérdé Rudolf hideg vérrel.

— Én kérdelem tőled.

Rudolf egy pillanatra gondolkodni látszik. Ajkán finom mosoly játszadozott.

— Nos tehát, ha tudni akarjátok, — mondá egy kis szünet után, — igen megházasodom.

A társaság mintegy megkövülten ült. Csak hosszabb idő múlva jött magához.

— Hogyan, mikép? Lehetséges ez? Kivel? Szép fiatal, gazdag? — hangzott egész karban. Te, Rudolf, házasember? . . . Az eszme isteni! Hol lakik? Hogy hívják? Oh emberi szív, mily változékony vagy!

— A közelebbieket nem árulom el! — felelé Rudolf szendén. Még dolgaimmal nem vagyok egészen bizonyos. Ha minden el lesz határozva, beavatlak titeket is.

Minden kísérlet őt bővebb felvilágosításadásra birni, sikertelen maradt. Midőn a társaság fáradozásainak hiabavalóságát belátta, engem rohant meg, a házasságjelölt vélt bizalmasát, de hasonló eredménnyel. Végre nagy csodálkozások között elhallgattak és hittek.

Már rég éjjél volt, midőn én Rudolf-fal a hallgatag utcákon át lépdeltem.

— Te becsületesen felháborítád őket! — mondám neki könnyedén.

— Nem bánom. Czélszerűnek láttam magamat már előre a megtért hírébe helyezni. Ez majd az ösvényt egyengeti nekem s szándékaimnak őszinteségében minden kételyt elfojt.

— Te egy raffinirozott lélek vagy. Valóban, ily hazugságra képesnek nem hittelek volna.

— Hallgass, erkölcsanár és hadd beszéljem el, mennyire mosolyog rám a szerencse. . .

— Ah igen! valóban se közölni akartad velem.

— Tehát képzeld . . . én látni fogom őt, valószínűleg már holnap, de holnapután bizonyosan.

— Kit?

— Nos, hát kit mást, mint a Vörös Julát; — Edithről még egyelőre szó sem lehet.

— És hol fogod őt látni?

— Egyik barátjának házában.

— Hogy találhattad ki ezt?

— Vedd tudomásul diplomatiái ügyességemet. Halld és bámulj. A mint te is tudod, Julia nénjével a Faber-féle ház legszebb lakását bírja. Az épület földszintjén van a Graber-féle könyvkereskedés. Belépek és magam elé rakatom az újságoknak egész zagyvalékát. A kiszolgálók közül egyik eléggé civilizáltnak tetszett nekem arra, hogy vele szóba álljak. A véletlen úgy akarta, hogy emberem a vörösbosorkány családjába be legyen vezetve. Mindjárt elkezdék en bagatelle Juliáról beszélni. Neki egy igen művelt nőnek kell lenni, mondám én. Oh igen, mondá ő, a mi legszorgalmasabb meg-

bizóink közé tartozik. Nemde igen sokat foglalkozik a nyelvekkel — mondám én — ez mai nap főversenytere hölgyeinknek. Igen, — mondá a segéd — ő sokat olvas angolul, olaszul. Oh mit? — kiáltok elevenen, még olaszul is? Bizonyára, a fiatal hölgyeknek kis olaszköriük van, ott tanulmányozzák ők Dantét, Petrarkát, Manzoni és az Isten tudja kit még! És ki tartozik ezen irodalmi titkos társasághoz? A tárgy engem érdekel. . . magam is buzgó tisztelője vagyok az olasznyelvnek. . . A fiatal ember megnevez előttem egy pár nevet, köztük unokatestvéremet Walter Lujzát. Nem tudom ismered-e? Egy vén szatyor, körülbelül 30. tavasszal, különben egy jó állat és igen nagy rokonsági szeretettel ragaszkodik figyelmetlen unokatestvérehez. Nos, a többit gondolhatod. Lujzát azonnal meglátogattam s a legelőzékenyebben lettem fogadva, a beszélgetést az olaszirodalomra vezettem s úgy tüntettem fel magamat, mintegy lelkesedett tisztelőjét Petrarkának, arattam egy kedves mosolyt és végtül meghivattam az olaszörnek legközelebbi ülésére. Luiza még meg fogja nekem üzeni, valjon az ülés holnap, vagy holnapután lesz-e? Nos, mit mondasz ezekhez?

— Minden lehető e rövid időközben. De hát még is erőnek erejével akarod?

— Jó éjt! Őrizd meg rábeszélő tehetségedet a tanári szék számára!

Kezét nyujtva sebes léptekkel sietett a legközelebbi keresztutczába.

Jobban aggódva, mint bármikor, értem lakásomba. A lefolyt nap benyomásai oly élénken foglalkoztattak, hogy elaludni képes nem voltam. Ily körülmények között az irás a legczélszerűbb gyógymód. Asztalomhoz ültem és a Rudolf-fal tartott beszélgetésemet oly hiven vezettem papírra, mintha az valami főbenjáró fenytő perben felvett jegyzőkönyv lett volna. Ily hallatlan eredetiségében a dolgoknak, azon pontosság, melylyel a feljegyzést tejesítettem, eléggé igazat szolgáltatott nekem, még ha az önző gyógymódtól eltekinték is. A jelen esetben egy lélektani curiosum előtt álltam, mely tudományos elemzésre is méltó volt.

Csak két óra felé fekiüdtem le s álmamban Rudolfnak kalandos tervei játszottak előttem a legaggasztóbb változatosságban.

*

Az ezután következő 3 hét alatt Rudolf egyszer sem lépte át szobám küszöbét. Eppen így, közös barátaink sem hallottak róla semmit, vagy csak igen keveset. Végre a 4-ik hét elején megjelent korán reggel dolgozó szobámban s a nála megszokott legénykedéssel veté magát a sophára és anélkül hogy csak egy szót szólna, szivarra gyújtott.

E n y e g é s .

— Nos? — kérdém csodálkozva. Te ugyancsak ördögileg kevéssé láttad magad. A te „Irodalmi Családi Lap”-od úgy látszik, tulságosan igénybe vesz.

— Jól megy, — mondá könnyedén, mi közben füstfelhőt fújt a tető felé. Ugy 3—4 órát naponként igénybe veszek e dolgom. De mit is akartam mondani. Te nekem gratulálhatsz, tegnap beszéltem vele legelőször.

— Kivel?

— Te, úgy látszik, rettentő rövid emlékező tehetséggel bírsz.

— Oh én a te égett agyadból kelt tervedet még egyáltalán nem feledtem el. Csak azon csodálkozom, hogy te 3 hét alatt még többet elérni nem tudtál. Így az eljegyzés még bizonyára soká lesz.

— Ostoba szer, hát kiről beszélsz te tulajdonképpen?

— Nos, hát Julia kisasszonyról.

— Azt hiszem, te megbolondultál! Ezzel a vörös boszorkánnyal már rég tisztába vagyok. Nyolcz nap óta menyasszonyom. Edithről beszéltem. Tegnap voltunk a kedves teremtsnél, eljegyzési hivatalos látogatáson. Ő engem egész őszintén fogadott és előzékenyen és maga a kis szörnyeteg, a báró is szeretetre méltóan viselte magát, hogy nekem teljes okom van megelégedettnek lenni azokkal, miket elérnem sikerült. Senkinek a legcsekélyebb sejtelve sincs a dolgok valódi állásáról és pedig annál kevésbé, mert én a vöröshaju menyasszonyom iránt rendkívül gyöngéd vagyok.

— Tehát te el vagy jegyezve. Te örült eszmédet valósítottad! Még mindig reménylem. . .

— Igen, igen, tudom! Ti mindennapi közönséges emberek nem tudjátok felfogni, hogy egy erélyes jellem megállapított célját minden körülmények közt követi. Hála Istennek, hogy ebben hozzátok nem hasonlítok, ti szegénylelkű megtört vámszedők!

— Ugy látszik menyasszonyodnak még eddig nem sok nemesítő befolyása volt társadalmi modorod megváltoztatására — mondám én nevetve. De hogyan törhénhetett ez mind ilyen gyorsan? Nem értem.

— Hát persze, te eltöltöttél volna sóhajtozással félévet, mint a macska a forró kása körül. Én azonban nem ilyen rossz tésztából vagyok sütve.

— Nos, beszélj hát el.

— Mi lenne itt sok elbeszélni való? Én a szerelmes és szeretetreméltó lovagot játszottam. A lélekrokonság s a magasabb nőességről csevegtem. A jóhiszemű nőszemély esztelen fecsegéseimet mind készpénz gyanánt vette s hiszékenyen addig figyelt, míg szíve is tüzvörösen annyira fellángolt, mint parókája. Aztán kérdezném: Drága leány akarsz-e enyém lenni? És a drága leány nem sokáig szégyenkedett, hanem

azt mondta: igen. Ez a legegyszerűbb és legkövetkezetesebb története eljegyzésenek.

— Istenemre, Rudolf, te a lelkiismeretlenséget nagyon is tulságba viszed.

— Hogyan? Ellenkezőleg! Ő ezen uton jó házasságra lép velem. Lángeszű tervem nélkül pedig bizonynyal honmarad.

— No én valóban nem tudom, nem volna-e ránézve az utóbbi eset jobb? Ő a te oldaladon bizonyára nem rózsás jövőnek néz eléje.

— Ugyan mi kivetni valót találsz bennem? Én bizonyára mindig illedelmesen fogok vele bánni, ez magától értetődik. Egyébként, magunk közt legyen mondva, ő bizonyos távolságból szemlélve, nem néz ki rosszul. A homályban, midőn csunya orra nem látszik, sok ingerrel bírva vele a kettős beszélgetés. Neki hajlékony és dallamos hangja van és épen nem esett a feje lágyjára. Láthatod tehát, hogy azon iparkodom, mikép rejtett előnyeit feltárogassam. Nem vagyok-e a jó völegények mintaképe?

— Oh igen! Szegény leány! Ez égbe kiáltó! Ily áldozatává lenni egy áruló léleknek! Csak balgaságot soha meg ne bannád!

— Én nem bánok meg soha semmit! Még is — apropos — mielőtt elfeledném, négy hét alatt meg lesz a menyegző. Te lehetnél a tanum. Mit?

— Én a választ halogattam.

— De hát neked újra lelkiismeret furdalásod van? Következetlen ember! Mintha ezen ügy nem épen olyan hiba nélkül menne magától, ha te beleegyezel, vagy nem.

— Jó, elfogadom, a közelebbieket majd még tudtomra adod.

Még váltottunk egy pár közönyös szót, aztán eltávozott.

Két hét után kapok egy szépen simított kártyát, mely szerint a május 24-én megtartandó esküvőre meghívattam.

Most már, hogy így fejezzem ki magamat, egész fait accompli előtt álottam. Rudolf elvett egy nőt, hogy e házasság takarója alatt az előzőleg szintén férjhez ment nővért közelebből ismerhesse.

Ezen balgaságnak óriási frivolitása ugy áthatott engem, mintegy félelmes lelki furdalás. A legkeserűbb szemrehányásokat tettem magamnak, hogy becsületszavamat oly könnyelműen lekötöttem s így kezeimet meghagytam kötni. Nem lenne-e kötelességem a szerencsétlen nőt és a bárót az ügyállásáról értesíteni? Most már egy munkátlan néző szerepére éreztem magamat elítélve, igen, én hallgatásom által némileg büntárs lettem!

Fejem mindenfelé az azon törtem, hogyan lennék képes e dilemnából kiszabadulni, de fejtörésem eredménytelen maradt. Ha A.-t mondtam, B.-t is

mondanom kell. S így meglehetősen nyomott hangulatban vártam a meghatározott napot és helyemen pontosan megjelentem.

Rudolf az egész ünnepegyességek alatt méltóan viselte magát. Menyasszonya iránt oly lovagias és gyöngéd volt, hogy ezt róla soha sem tettem volna fel. Julia a maga részéről türehető benyemást nyújtott. A fehér mollruha, az illatos menyasszonyi fátyollal a méltóságos termeten úgy állt, mint a parancsolat. Természetesen szép nem volt még a költői öltözetben sem, de a csendes boldogság, mely barátságos arcvonásairól lemosolygott, oly kellemet kölcsönzött neki, mely engem rokonszenvre gerjesztett.

Edith kék selyem uszályos ruhát viselt, arany övvel. Ugy nézett ki, mint egy királynő. De azt észlelni lehetett rajta, hogy előnyeit maga is jól ismeri. Minden mozdulata méltóságos, impozáns, míg kék szeme csintalanul néze, élvezni a hatást, melyet megjelenése előidézett. E megjelenés emlékeztetett azon gyönyörű alakokra, melyeket a velencei művészek teremtettek, egy tiziáni Bella, kinek bájoló huszata majd nem a természeteset is tulhaladta, míg az alatt a szépen duzzadó ajkak a legkedvesebb önbizalmat bizonyíták. Nagyon könnyen megértettem, hogy Rudolf régi vonzalma már az első találkozáskor fellángolt, hanem, hogy miként képes ő így fejjele a falnak szaladni, azt másodpercenként egyre kevésbé értettem.

A díszesen rendezett menyegzői ebéd után kikísértem a fiatal párt a vasúthoz. A Szász-Sweitzbe mentek utazni, Julia különös kívánatára, ki a nagyvárosok lármaját lehetőleg kerülni kívánta.

— Nyolcz nap alatt itthon vagyunk! — mondá Rudolf, midőn a coupéba lépett.

— Ily hamar, ebben a gyönyörű tavaszi időben?

— Jól tudod, hogy már két hó óta igában szenvedek. Egy szerkesztő soha sem ura idejének.

— Igaz, nos jó akarattal 8 nap alatt is sokat láthat és élvezhet az ember. Szerencsés utat. Nagysád, kegyébe ajánlom magamat!

Elpirulva nyújtá ki kezét és intett istenhozzádot. Őt percczel később a kezdődő homályban odább robogtak.

(Folyt. köv.)

Tavasza vala . . .

Tavasza vala; a hársfa csendesen
Szenderge szép arany virágiban
S te szóltál: Ket év múlva kedvesem,
Meglátjuk egymást újra, boldogan.

Elmult a két év, és én csak magam
Vagyok; künn hull a levél csendesen . . .
Aludj, aludj csak, édes angyalom,
Mi már nem látjuk egymást sohasem!

Jerábek János.

Lelkecske mennybe jutása.

Irta: Bartfeld Jenőke.

A halál angyala vivé hosszú légi uton és a menny kapuja előtt gyengéden le-téve így szólt: „Várj itt türelmesen lelkecske, míg Szent-Péter előkerül és a kaput kinyitja, nekem vissza kell mennem a földre; mert még sok em-beri lélek várakozik kalauzolásomra.“ „Maradj még mellettem — könyörgő lelkecske — ne hagyj így magamra, félek! Te eddig oly gyengéd voltál hozzám, megszoktam közellétedet, hisz nem vagy oly félelmes, mint minőnek festettek.“ Az angyal nem engedett lelkecske kérelmének, türelemre intve őt, lassan alább szállt, míg egészen eltűnt. Lelkecske nézte bánatosan eltű-nését, nagyot sóhajtott és egy forró kömnyet törült le pilláiról; lassan fel-állt, körültekintett, de nem látott egye-bet lég — és felhőnél s csak azon csodálkozott, mily bizton képes ő ezen rétegeken mozogni.

Megpillantva az aranyos mennykaput, kíváncsian kandikált be a kulcslyukon, melyen belül csodálatos fényt látta el-özölni, be akart nyitni, de ekkor már belülről Szent-Péter tette kezét a kilincsre és kilépett.

„Mit akarsz itt?“ kérdé a megrémült lelkecskétől.

„A mennybe akarok jutni“ — vála-szoló magához térve ijedtségéből.

„Azt nem teheted!“

„És miért?“ kérdé kissé merészen a kis lelkecske.

„Hogy miért, azt nem nehéz meg-mondanom.. Gondolkodj csak kissé, mi jót tettél teljes életedben? Csak egy jótettéről szólj!“ Őszintén szólva, lel-kecske életében sem volt nagy barátja a komoly gondolkodásnak, most sem igent ment, de mégis iparkodott kissé megerőltetni magát, hasztalan, bizony nem igen dicsekedhetett semmivel; fejét csóválva busan nézett a kérdezőre.

„Tudtam előre — szólt Péter — hogyan bocsássalak a Mindenható elé, hol csak a jóknak van helyük. Ugyan mit csináltál éltedben?“

Mit csináltam? Hát bizony csak él-tem, mint az emberek legtöbbje, kivált azok, kik jómódba jutottak. Nem is hiszed, mily szép is az élet! virágillat, napfény, madárdal, kedves és jó embe-rek körülöttem, kik szerettek és ké-nyeztettek; magam pedig a kiesapon-gásig vig, mint bármely 19 éves leány. Így éltem.“

Szent-Péter rosszalólag csóválta fe-jét és kilincs ntán nyulva távozni ké-szült, de lelkecske kiesapongó kedvében merész kezdett lenni, utját állta, sőt szemére lobbantotta Péternek, hogy volt idő, mikor ő megtagadta, e árulta a Megváltót és mégis nemcsak bejutott, de állást is foglal el a mennyben a Mindenható mellett.

Hogy ez ingerelte a kapu őret, az természetes és meg is nehezelt.

„Ha rosszat tettem is, a megváltó megbocsátotta — mondá ingerülten — te azt nem érted, de mégis tett volt; míg te Isten szép napjait fecsélted minden czél nélkül.“

Lelkecske jókedvűen felelte, hogy az emberek legnagyobb része így tesz, mégis igényt tart a mennybe jutásra, miért legyen ő kivétel?

„Sajnálak lelkecske, de nem vigasz-talhatlak. Parancsom van veled tudatni, hogy addig nem érsz czélt, míg egy résztvevő ember egy órát nem ad neked életéből. A feladat nehéz, mert nem könnyen válikozik reá valaki és meglátod, mily becses az idő, hiába mosolyogsz! Most menj, egy napi sza-badságban részesülsz.“

„Csak egy nap? Engedj kérlek még tovább elmaradnom!“

„Elégedj meg lelkecske — inté Pé-ter — ne töltsd az időt hasztalan ké-relemmel, azon változtatni nem lehet.“ Ezzel eltűnt.

Lelkecske örömmel sietett a tavaszi pompájában ragyogó föld felé, de annyira eltelt feladata fontosságával, hogy régi utjában nem gyönyörködött a fenséges látványban, sietett lefelé.

A nap ekkor bontakozott ki felleg-fátyolából, tehát még a földön korán volt ugyan, de ő egyszerre legjobb barát-nője ágya elé állt, ki szintén oly gond-talan, vidám életet élt, mint ő egykor és ki oly szokszor állítá, hogy érte mindent megtesz; így nem is kell sokat fáradoznia feladata miatt.

Szemeit dörzsölve álomittasan kérdé „Te vagy az lelkecske? Tegnap este hallotam, hogy meghaltál, alig akartam himni, ámbar nagyon hiányoztál, minden fordulónál kérdezősködtek utánad tán-czosok sőt maga a tanácsos is.“

„Hogy meghalltam, az tény és csak egy napra bocsátottak el az égből. Té-ged kereslek fel legelőbb, tudom jó barátnő vagy és egy aránylag csekély kérelmem teljesítését nem fogod meg-tagadni, hiszem.“

„Szólj, mit tehetek érted én, szegény földi lény?“

„Nem vagy szegény, azt én most legjobban tudom, sok becses dologgal rendelkezél; pl. gazdagság, szépség, ifjuság s főleg idővel.“

„Az mind igaz, nevetett az ifju leány — időm pedig amyi van, hogy néha azt sem tudom, mit tegyek vele, annyira unatkozom.“

„Tudtam, hogy így van és erre szá-mítva hiszem, nem fog áldozatodba kerülni éltedből nekem egy órát adni?“

„Nevetséges!“

„Csak egy rövid órát — könyörgött lelkecske — őszinte barátságunkra, kérlek, tedd meg!“

„Egy percet sem!“ pattant fel a jó barátnő és boszusan fordult a fal felé, hogy tovább szuuyadjon.

Lelkecske bánatosan hajtá le fejét, az első csalódás érte őt és ez egész valóját megremegetteté. Mit várjon most másoktól, gondolá távozva a barátnő lakából és csak most kezdte nehéznek látni feladatát.

Betért egy jó ismerőséhez. Csinos fiatal asszony gyermekei csinosításával foglalkozott a derült reggelen, mikor lelkecske tétovázva állt meg mellette és nem tudta koczkaztassa-e kérelmét, mikor a fiatal nő már észrevette, nyá-jasan üdvözölte, sajnálkozott elhunytá fölött és megtudakolta, mi járta van.

Lelkecske reménytől kecsegtetve adta elő óhaját, de mennyire megpő-dött, midőn a szép asszony csaknem nyersen utasította el tudtára adva, hogy élte sokkal becsesebb, semhogy egy percczel rövidítse, „De miért nem mész át a szomszédomhoz kérelmeddel, lásd ő idejével roppant takarékos, biz-tos lehetsz benne, ő megtesz érted mindent“ „Nem, oh nem! Hozzá nem mehetek, mondá lelkecske, sokszor in-tett és kért életemben, hogy ne fecse-reljem az időt, használjam okosan Isten eme becses ajándékát, miveljem lelke-met és ne legyek mindig az a könnyelmű lelkecske. Hozzá nem fordulok, meg nem rövidíteném ezen derék ifju életét.“

Az ifju nő bámuló tekintetere elpi-rult és eltűnt a szobából.

Gondolá magában: „Szent-Péternek igaza lehet, még nem végeztem semmit sietnem kell, hogy legalább pontosan vissza térjek.“

Csakhamar a külváros egyik szük utcájában termett, hol egy alacsony ház homályos ablakán betekintve halo-vány arcú, gömnyedt természetű öreg-tudóst pillantott meg könyvei fölé ha-jolva. Ezt jó helynek vélte, beosont és máris a tudós mellett egy nagy köteten helyezkedett el oly kényelmesen, mint ezt ő tehetné. Az öreg meglepetten pillantott fel, a mint a parányi lény mellé szegődött, szemüvegét letevé tehát:

„Ki vagy te kis teremtmény és miért háborgatsz?“

„Egy meghalt szelleme vagyok, ki azért jöttem az égből, hogy életedből egy órát kérjek, melynek hosszabb vagy rövidebb tartalmával alig törödsz, hisz élted java részét leélted élvezet nélkül.“

Az öreg elefántesont színű homlokán végig simítva, vontatott hangon mondá: „Helytelen és meggondolatlan minden szavad, látszik, hogy asszony vagy még pedig olyan, ki az időt sohasem tudta becsülni, semmi hasznot nem tett és élvezni sem tudott.“

A természet titkaiba behatolni, ott egy-egy rejtélynek nyitjára jutni; vala-mely matematikai feladattal bibelődni, mellette izsadni, míg végre megfejteni voltam képes: ez valódi élvezet.

Éltemet a tudománynak szenteltem, tehát nem az enyém és így felette nem rendelkezem, nem is ajándékozhatom

el. Jól teszed már most, ha távozol, ugyanis sok időt vesztettem veled.

Lelkecske különféle érveléssel állt elő, de az öreg türelmét vesztve szolt: „Távozz, ne háborgáss tovább! Asszonyi beszéd, semmi egyéb.”

Ismét könyveire hajtá a szoba levegőjében öszült fejét és tovább folytatta kutatásait.

Lelkecske, látva újból meghinsult reményeit, lassan utnak indult. Nem messze a porban gyermekek játszottak. gondtalan vidámsággal, lelkecske feléjük sietett és itt akart szerencsét próbálni, megállt, elszégyelte magát tettének helytelen volta miatt, mert a kis ártatlan teremtmények nem tudják még csak létezését sem annak, mitől ő elég önzően megakarná fosztani.

Sok helyen kopogtatott még eredménytelenül; végre a szegényekhez tért be, kiknek életük valóságos teher, hitte, hogy szívesen megrövidítik legalább egy órával. Mily keserűen csalódott ismét! Mennyi durvaságot volt kénytelen eltűrni a nyomor a tanyáján merészségeért. A rongyba burkolt éhség- és hidegtől gyötört alakok ellene támadtak, nem volt egy is hajlandó nyomorult életéből néhány pillanatot veszíteni. . . Mily beces az idő!

Életében nem lett vón képes ennyi és ily látogatásokat tenni aránylag nagyon csekély idő elteltével, még kevésbé ily erélylyel törni célja felé; de most nem volt földi lény, érezte. Utjában barátságos külsejű, egyszerű házikót látott, betekintett a nyitott ablakon a csinos és tisztaságtól tündöklő szobába. Tisztes öreg nő ült terjedelmes zsölylyében, ősz fürtök környezték barátságos arcát, szemei a kezében levő kötésre voltak irányítva. Lelkecske önkénytelen vonzalmat érzett e nő iránt, besurrant és lábainál a zsámolyon foglalt helyet, mint egykor édes anyjánál szokta tenni.

Az öreg nő nyájasan tekintett reá és megkérde, miért oly bus. Lelkecske mindent elmondott őszintén, mi eddig vele történt, hozzátette azonban, hogy kérelmével itt nem akar alkalmatlankodni; mert, ki ily meleget és fényt áraszt maga körül, annak felette nehezebbre esne hivatásából egy órát elvenni. „Csalódl lelkecske — felelt szelíden az agg — éltem csakugyan beces és kedves vala, mert munka és fáradság voltak kísérei a szeretet társaságában. Most már fáradt vagyok, nyugalom után vágyom. Szerettem rég elhagytak, ők előbb értek végcélt; örömemre szolgál éltemet legalább egy órával megrövidíthetni, így hamarabb jutok kedves gyermekeimhez és te is jó anyához. Vedd nyugodtan élted óráját, üdvözlöm Szent-Pétert, örvendek vele minél előbb megismerkedhetni.”

Tehát meg volt, mit óhajtott, alig hihette el. Hirtelen lehajolt, megcsókolta a jó öreg bágyadt kezét, meg-

köszönte a nagy szíveséget és elsietett ki Isten világába, a szabad természetbe, mely most, midőn végkép elkeltett hagynia, oly végtelenül szép volt.

Leül egy ház küszöbére és ismét bámult maga elé, mint ki nem látta soha, mit most szemlél, sok mindenre gondolt. De nem sokáig ábrándozhatott szegényke itt sem, bár még ideje lett volna, de a ház belsejéből szívzakgató sirás hallatszott. Lelkecske remegve állt fel, azután lassan a hang után indult. A földszint egyik szobájában fiatal nő a bölcső fölé hajolva könyörgött abban fekvő gyermeke életéért. Térdre hullt a kis fekhely mellett, kezeit összekulcsolva esedezett: „Kegyelem, nagy Isten! Csak egyetlen órát gyermekemnek, csak annyit, míg a gyógyszer megérkezik! Oh, csak egy órát!” jajgatott kétségbeesve.

Lelkecske nem bírt tovább tanuja lenni a megrendítő fájdalomnak, látva, mint fogy élte a gyermeknek. Hirtelen elhatározással közelebb lépett a bölcsőhöz, könnyű hideg kezét a kis szenvedő lázas homlokára téve szolt: „Én adok egy órát szenvedő gyermeked részére, de légy nyugodt.”

Ime, a Mindenható elfogadta az áldozatot, a gyermek csendesen elszenderült, a takarón levő kezecskéinek lázas rángatózása megszűnt. Látva ezt a tul boldog anya, hála szavakat kezdett rebegni, de lelkecske figyelmeztette gyermeke csendes szunyadására, s ezzel elkerülve a köszönetet gyorsan eltűnt és boldog mosolylyal ajkain, a menny felé vevé útját.

Jöjjön, minek jönnie kell, de legalább oly boldogságot érzett, mint életében soha. Jól tudta, hogy a mennybe juthatás kegyét ezen tettével eljászotta és előtte a kapu soha meg nem nyílik, legalább küszöbén akart lenni, hova nagy fáradtan le is ült, hogy jó anyja közelében lehessen, kinek hangját hallani vélte az Isten fenségét dicsőítő angyalok karában. Szorosabban simul a kapuhoz, mint édes anyja kebelére, ki után elhagyatottságában oly nagyon epedt. Az ajtó megnyílt, Szent-Péter lépett ki, de nem oly haragosan, mint előbb. Bizalmasan kérdé: „Nos lelkecske, már megérkeztél? Hamar végeztél!” „Megérkeztem jó Péter; végeztem is; de a keservesen megszerzett életóra felett nem rendelkezem; egy bus anyának ajándékoztam szenvedő gyermeke megmentésére.”

„Nem gondoltad meg, hogy ezzel eljászod a tulvilági boldogságot, balga kis lélek?”

„Igen, mindent meggondoltam és mégsem tehettem másképp; sőt ha négyszer történe, a mi történt, tettemet ismételném. Bocsáss meg és engedj itt a küszöbön maradnom, nagyon fáradt vagyok s legalább anyámhoz közel.”

Szent-Péter mosolyogva fölé hajolt s mondá: „Jöjj lelkecske, eleget bün-

hödtél, jó tettet megnyitja a menny kapuját.”

A kapu csakugyan megnyílt, aranyos sugár özönlött lelkecske felé, ki karjait kitarva, „Isten és anyámhoz!” rebegett szent borzalommal. Felnyitva szemeit, mosolygott felé a félrehuzott függönyökön beözönlő napsugaraktól megvilágítva.

Eltűnt a kapu, el Szent-Péter komoly arcza, bámulva tekintett körül csinos szobácskájában, hol puha párnái közt feküdt, míg aranyos napsugár csókolá álomittas szemeit.

Alig tudott magához térni, de végre kibontakozott elfogultságából, jó anyját forrón megölelve kint termett az ágyból, hála imát rebegett az ég Urához ifju életért és a csodálatos álomért, mely intést tartalmazott, minőt sohasem tapasztalt volna.

Megfogadta, hogy többé nem lesz a könyelmű lelkecske, hanem komoly és nemesen érző lélek.

Pirulva lépett íróasztalához és a levél melyet rózsaszín lapocskára csinos betűkkel jegyzett, bizton megnyitja a menny kapuját, melynek kulcsa ama komoly, az idővel is számolni tudó, de mindenek felett szeretett ifju birtokában van és kinek ő még az este ellenkező választ akart írni esdeklő soraira, mert nem lelte bennök a fellengző szóvirágokkal ékített kifejezéseket. Letette a tollat, boldogan mosolyogva dőlt hátra székében és újra álmódott; de ezuttal ébren.

Képtalány.

Koczkarejtvény.

Koncz Zs.-tól.

A	A	A	A	A
A	E	E	E	E
J	J	K	N	N
O	O	P	P	P
R	R	R	T	T

E koczkákban ugy helyezendők el a betűk, hogy felülről lefelé és balról jobbra olvasva a következő öt szó értelmét adják:

1. Egy hegyaljai bortermő község neve. —
2. Meddő sikereiről híres közintézet. —
3. A mérnök ilyen felvétellel foglalkozik legtöbbször. —
4. Egy nyári mulatóhely. —
5. A mennyei birodalom egyik tele.

A mult számban közölt talányok megfejtése:

A képtalányé:

A régi jó táblabirák.

A Számrejtvényé:

Vessen a végzet valamerre tetszik, Csak nehéz szükség ne zavarja kedvem: Mindenütt boldog megelégedéssel Nézek az égre.